

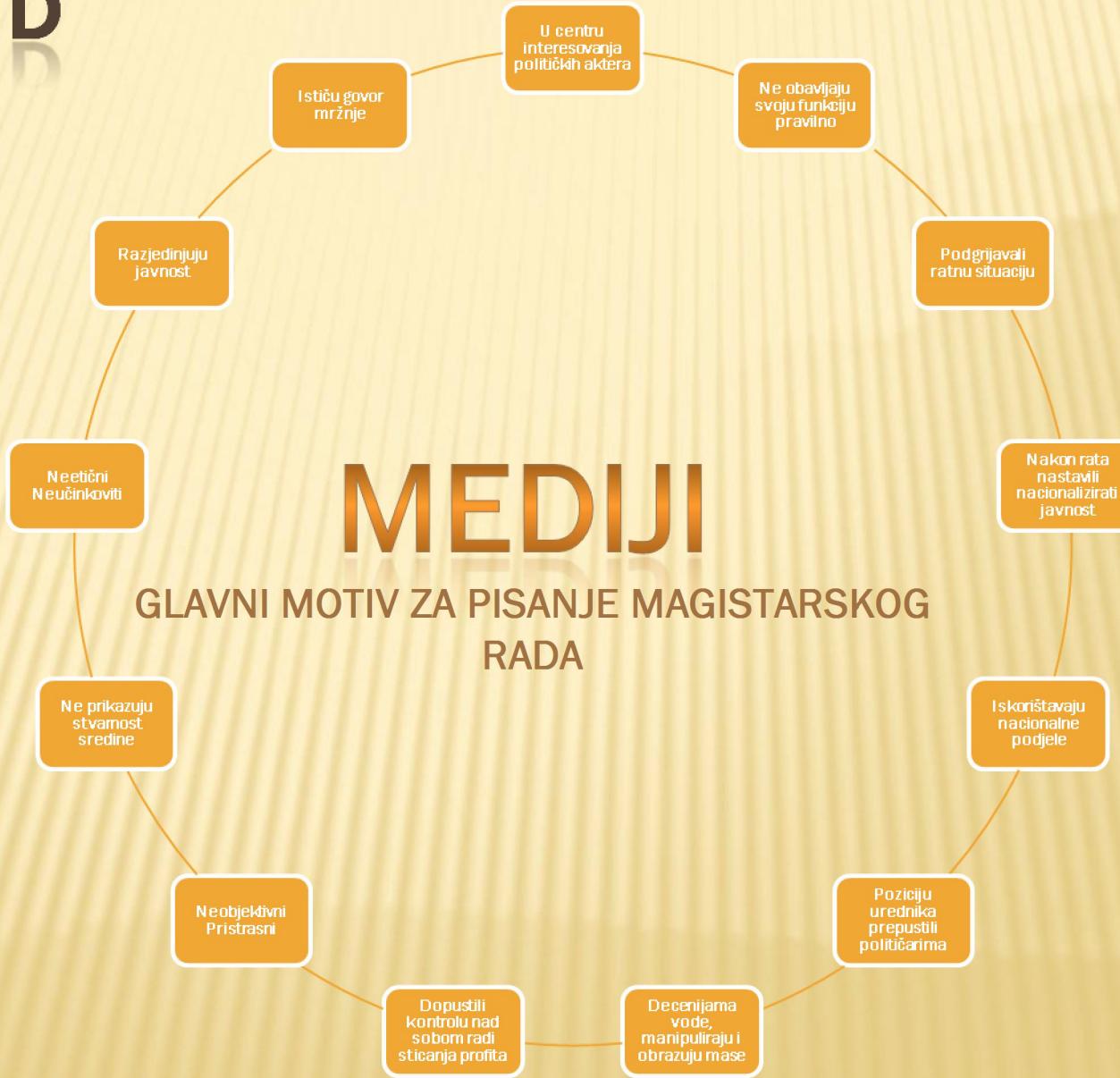
MAGISTARSKI RAD

**ULOGA PRINTANIH MEDIJA U KREIRANJU
NACIONALNOG TROKUTA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

Spahić Enida

MEDIJI

GLAVNI MOTIV ZA PISANJE MAGISTARSKOG RADA

METODOLOŠKI OKVIR RADA

- ✖ **PREDMET ISTRAŽIVANJA:**
- ✖ Interpretacija nacionalnog trokuta u bh. printanim medijima

- ✖ **CILJEVI ISTRAŽIVANJA:**
- ✖ **NAUČNI:** dokazivanje činjenice da se uloga bh. printanih medija izrazito ogleda u direktnom utjecaju na jačanje nacionalne svijesti kod publike u BiH
- ✖ **DRUŠTVENI:** Korist od ovog istraživanja mogu imati svi građani Bosne i Hercegovine, uključujući i političare i medije

- ✖ GENERALNA HIPOTEZA:
- ✖ Printani mediji imaju direktni utjecaj na bh. javnost jačanjem izrazite nacionalne svijesti.

DEFINIRANJE POJMOVA

POJAM MEDIJI

- Kanali putem kojih se prenosi poruka
- Sredstva informisanja i uvjeravnja
- Kreatori javnog mnijenja

• Nastaju kao društvene institucije koje utjelovljuju vrijednosti i norme povezane s društvenim potrebama za komunikacijom koje zadovoljavaju

- Proširuju čovjekovo tijelo i osjetila (MC Luhan)
- Imaju mogućnost trenutnog dostavljanja vijesti

- Uloga medija je zadovoljavanje raznovrsnih čovjekovih potreba
- Mediji mogu uticati na mišljenje i ponašanje čovjeka i pri tome trebaju svoje djelovanje zasnovati na pouzdano utvrđenim potrebama
- Omogućavaju dinamiku javnosti i stvaranja javnog mnijenja i tako pridonose demokraciji, djeluju na tržištu kulturne industrije

POJAM NACIJA

- ✖ Proces konstituiranja nacija ovisio je od spletu historijskih, kulturnih, političkih i drugih okolnosti – kao i u BiH
- ✖ **Nacija** - stabilna i posebna globalna zajednica, koja sebe konstituira kao politički suveren narod, i prema tome raspolaže teritorijem, zasebnom kulturom i autonomnim privrednim životom.

NACIONALIZAM

Politički princip po kome se politička i nacionalna jedinica trebaju podudarati

Izmišlja nacije tamo gdje one ne postoje

Istiće naciju ka cjelinu, kao apstraktnu kategoriju i njene interese stavlja nasuprot drugim nacijama

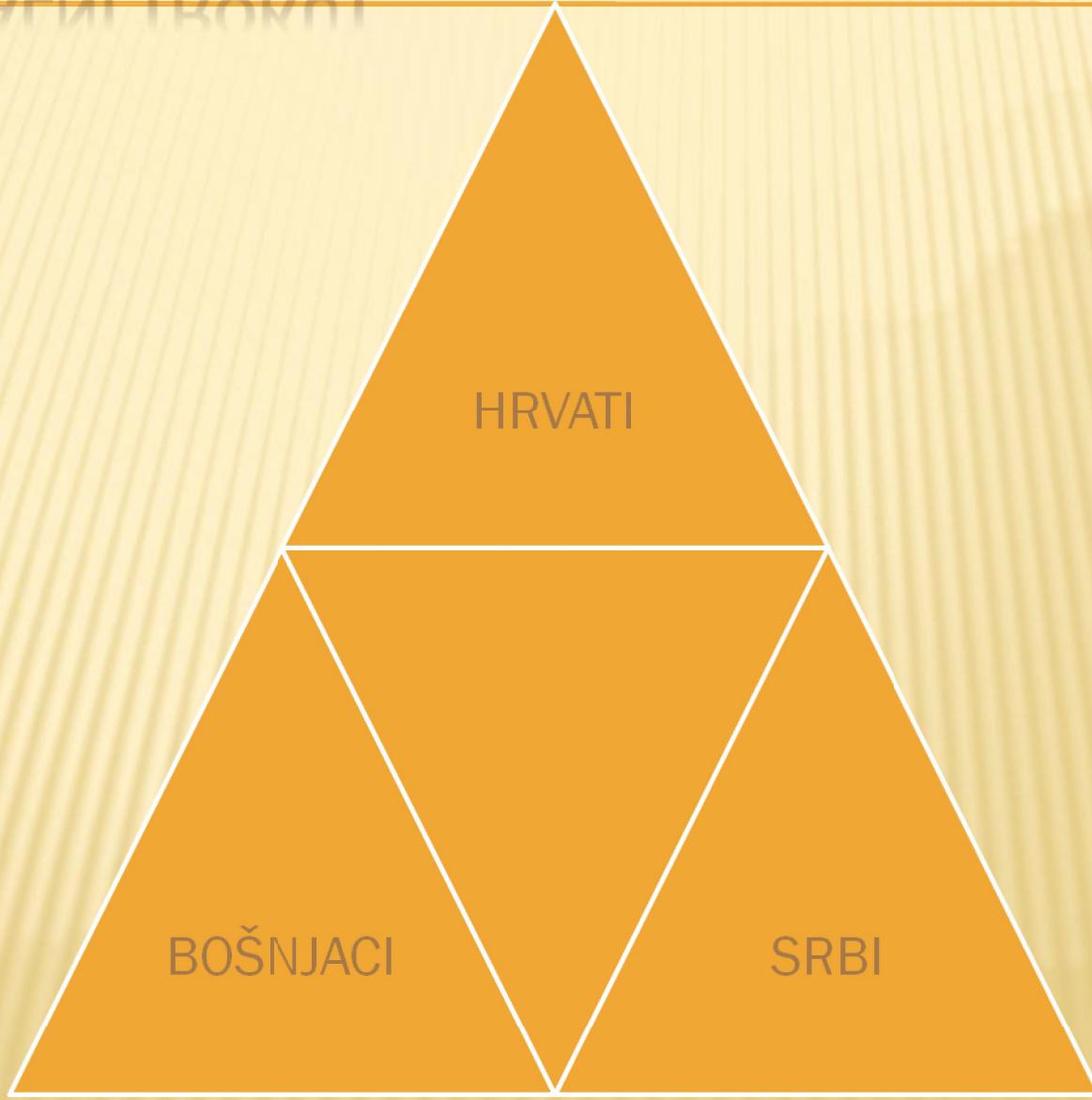
Shvata se kao preizražen nacionalni identitet, nastaje kada nacija kao društvena grupa postane previše značajna za pojedinca prilikom njegove identifikacije

NACIONALNI IDENTITET

- MJEŠAVINA TRADICIJE, JEZIKA I DRŽAVNIH SIMBOLA,
- IZGRAĐUJE SE PROCESOM IDENTIFIKACIJE U SOCIJALNOJ SREDINI
- REZULTIRA OSJEĆAJEM ZAJEDNIŠTVA MEĐU PRIPADNICIMA RAZLIČITIH NACIJA
- PREDSTAVLJA MJEŠAVINU I SINTEZU RAZLIČITIH IDENTITETA

NACIONALNI TROKUT

NACIONALIZAM U BIH

- ✖ Horion Bosona
- ✖ Period Austrougarske okupacije – buđenje nacionalnih emocija
- ✖ Raspad Jugoslavije – jačanje nacionalne svijesti
- ✖ tri nacionalne ideje: BiH je muslimanska, BiH je srbska, BiH je hrvatska = rat u BiH 92/95
- ✖ Nacija = Religija – u slučaju BiH

KONSTITUTIVNOST NARODA KROZ JEZIK MEDIJA

Jezička situacija konstitutivnih naroda u BiH

- ✖ Bošnjaci, Srbi i Hrvati govore isti jezik, a različito ga nazivaju (bosanski, hrvatski, srpski)
- ✖ Razlika u nazivanju ne počiva ni na kakvom jezičkom kriteriju nego samo na nacionalnoj pripadnosti govornika
- ✖ Buđenjem nacionalnih previranja, pitanje jezika postaje najizraženije (naziv jezika i upotreba pisma)
- ✖ Bosna bosanski ili bošnjački jezik (gledano lingvistički)
 - ➡
- ✖ Pitanje jezika riješeno na nivou kantona ili županija, entiteta ali nikako na nivou države
- ✖ Potrebna medijska potpora za rješenje ovog problema

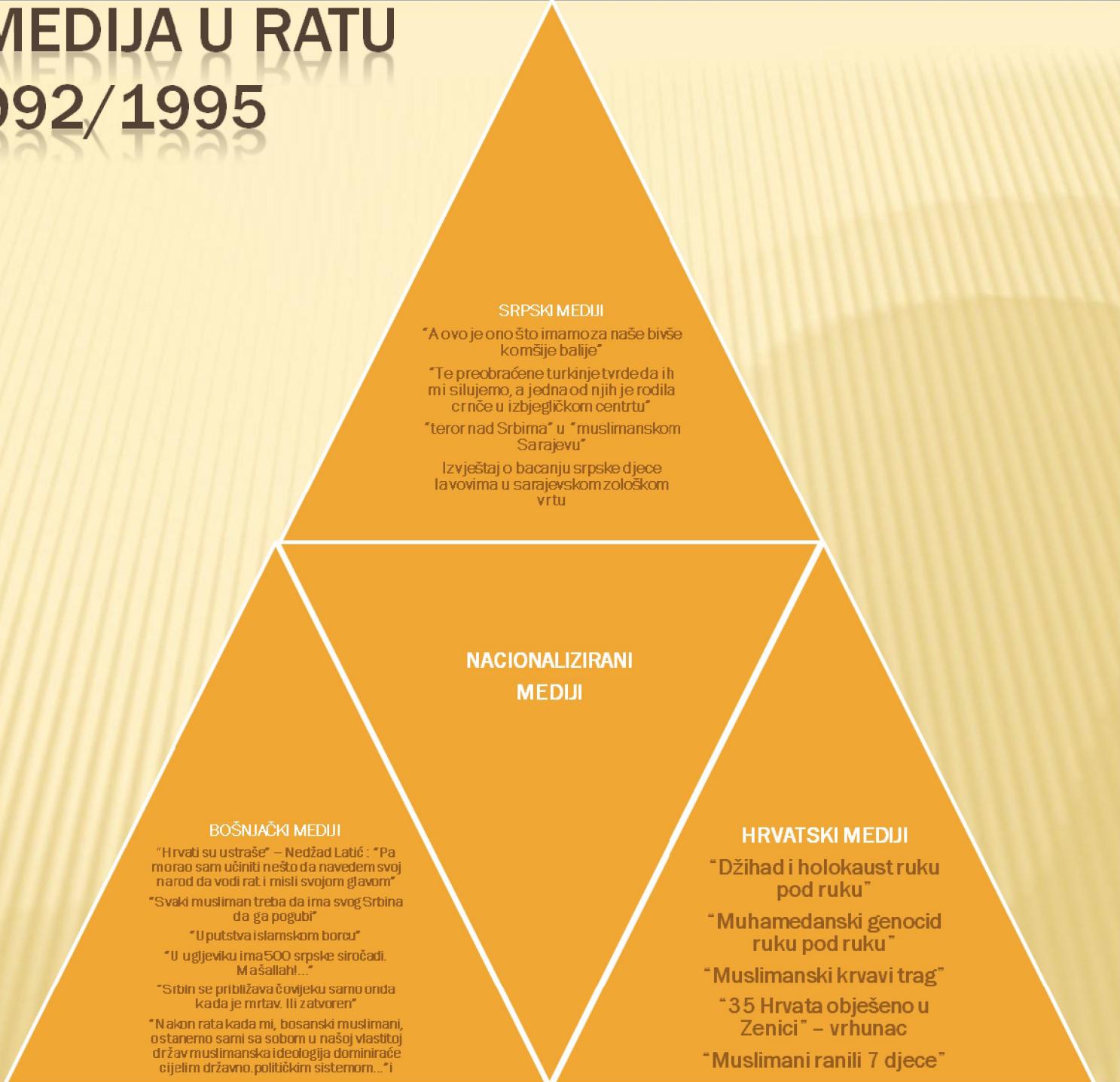
JEZIK MEDIJA I JEZIK U MEDIJIMA

- ✖ “*Ko nema jezik nema ni kulturu, niti šansu da se uzdigne do nacije*” (*Spahić Besim*)
- ✖ Jezik potreban medijima kako bi se na najbolji način prenijela informacija javnosti
- ✖ U BiH “u širenju nacionalističkih predviđanja osnovnu ulogu imaju mediji”
- ✖ Jezik u medijima je na niskom nivou
- ✖ Jezik je postao nosilac nacionalnih identiteta
- ✖ Srbi ostvarili svoja prava u RS-u
- ✖ Hrvati se bore za to što su Srbi ostvarili u RS-u
- ✖ Bošnjaci su povremeno aktivni i to ne u traženju svojih prava, već u zahtjevima što svojim zahtjevima ugrožavaju njih
- ✖ Izloženost medijima iako je sve više jezičkih grešaka, nepismenosti i općeg neznanja
- ✖ Jezik je sredstvo sporazumijevanja, a u BiH ne želimo ništa zajedničko, pa je i jezik u znaku broja 3
- ✖ Šta imamo na bh. državnom i komunikacijskom prostoru – jedan ili 3 jezika?

ULOGA MEDIJA U KREIRANJU NACIONALNOG TROKUTA U BOSNI I HERCEGOVINI

- ✖ Mediji imaju presudnu ulogu kada je u pitanju predstavljanje društvenih odnosa
- ✖ Mediji postali oni kojima se vjeruje
- ✖ Mediji aktivno rekonstruiraju događaje
- ✖ Mediji utiču na javnost lošim vijestima
- ✖ Mediji pišu pojednostavljene i lako shvatljive historije
- ✖ Mediji u BiH podstiču nacionalizam

ULOGA MEDIJA U RATU U BIH 1992/1995

POSLIJERATNO MEDIJSKO PONAŠANJE

- ✖ Mediji i dalje u službi “svako svome”
- ✖ OHR formirao tri glavna javna emitera
- ✖ Hrvati žele “svoj” medij kao i RS
- ✖ Mediji pridonose jačanju tenzija na nacionalnom, političkom i vjerskom planu te među entitetima u BiH
- ✖ Milorad Dodik javno je „svojim“ medijima „zabranio“ saradnju sa Federalnom televizijom

- ✖ „Kakav incident se dogodio u Širokom Brijegu 4.10.2009. god.?“
- ✖ *Bošnjački mediji* - "U Širokom Brijegu ubijen je Vedran Puljić, navijač Sarajeva.“
- ✖ *Hrvatski mediji/(Hercegovački mediji)* - "Široki Brijeg napalo je 500 huligana iz Sarajeva i grad se morao braniti!"

MEDIJSKA NORMATIVNO-PRAVNA REGULATIVA U BIH

- ✖ *Ustav FBiH*
- ✖ *Ustav RS*
- ✖ *Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*
- ✖ *Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima*
- ✖ *Preporuke Komiteta ministara o "govoru mržnje"*
- ✖ *RAK*
- ✖ *Vijeće za štampu*
- ✖ *Kodeks za štampu*

MANJINE U BIH - ZASTUPLJENOST U MEDIJIMA

- ✖ Manjine = Ostali (*od Dejtonskog sporazuma*)
- ✖ Bosanci = Ostali
- ✖ Bošnjaci, Srbi, Hrvati = Konstitutivni narodi
- ✖ U BiH 17 nacionalnih manjina
- ✖ Mediji zapostavljući manjine pridonose kreiranju nacionalnog trokuta

EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

Dnevni list

500 policijaca će osigurati gradski derbi

HVO jednako branio i Hrvate i Bošnjake

PAKAO U LIBIJI

Napadnuto 80 bh. radnika

PREDSTAVA ZA STRANCE

Dodik za državu, Čović za "platformu"

KONZUM DANAS C JU DAN

I Kutle kandidat za državnog premijera

18 GODINA NAJTRAŽNIJA NOVINA U BOSNI I HERCEGOVINI

Dnevni avaz

UPOZORENJA Popis stanovništva u vrijeme Kurban-bajrama

150.000 BOŠNJAKA NEĆE BITI POPISANO?

Stručnjaci upozoravaju da zbog Bajrama mnogi Bošnjaci neće poslednjih dana popisa biti u svojim kućama • Hoće li biti isključena statistička slika • Pad se o šest posto populacije

AID MI JE RADIO O GLAVI!

PLASTIČNE OPERACIJE UPOLA JEFTINIJE U BIH NEGO U EU

S BAJEROM SAM SE DOGOVORIO PRIJE 15 DANA

Komšija ga ubio zbog 800 maraka

Superlotto igrači dobitak 835.000 KM

PENNY marketi TRG SOLIDARNOSTI ALFARÔU POLIS OTVORENJE ZA 3 DANA

дневни лист РЕПУБЛИКИ СРБОЈ, БАЊАЛУКА

Глас Српске

Српска очекује 32 милиона од ММФ-а

Шеферану Попаћи и Израелли сакини

ПРЕДСЕДНИЦА НЕBOЈША РАДМАНОВИЋ, члан Предсједништва БиХ из Републике Српске

Комшић треба да повуче позив на наоружавање

Утврђено је да ће се у складу са законом оружја узимати у објектима Сокол и Јошчак сопственост

Утврђено је да ће се у складу са законом оружја узимати у објектима Сокол и Јошчак сопственост

DNEVNI LIST

- ✖ “Srbi u BiH nikada neće pristati na obilježavanje ni priznavanje 1. Ožujka kao Dana državnosti BiH, jer taj datum doživljava kao dan kada je donesena nelegitimna **odлука bošnjačkog i hrvatskog naroda protiv interesa Srba**”
- ✖ “RS nije obuhvaćen HDZ-ovim prijedlogom o **novom ustroju BiH**”
- ✖ “Frapantno je da je i danas, iako je **hrvatsko biće u Bosni unakaženo**, znatno veći broj članova u oba HDZ-a s područja Bosne negoli iz Hercegovine. Dojam je da oni služe samo za “potkusurivanje” i namirivanje izbornih glasova. Na kapaljku dobivaju suradničke pozicije u oba HDZ-a i u polugama vlasti.”, “**Hrvati u Bosni su poput neke Šuge**. Oni su **“bosanske bukve”**, inertni, nepovjerljivi i politički neinteligentni. (...) Dojam je da liderima ne odgovaraju pametni i karakterni suradnici. Stanje je uistinu složeno. Najavljeni povijesni projekti preustroja države i entiteta određuju sudbinu Hrvata u Bosni i traže njihovo buđenje iz učmalosti i podređenosti. (...) Vrijeme curi, kasnije nema koristi plakati. Onaj tko jaše neće sjahati s grbače dokle god može. Koji paradoks, moraš moliti za ravnopravnost i opstanak u svome domu, a godinama donosiš izborne pobjede, komentar je suvišan.”
- ✖ „Uslijedilo je višesatno **životinjsko zlostavljanje i ozljeđivanje nemoćnoga** Šantića kojeg su po Dudakovićevoj zapovijedi, iz „Sedre“ (hotela) izveli u gluho doba noći, dok je hrvatski časnik pljuvao **krv** i hroptao, unakažen udarcima i nanesenim ozljedama.“
- ✖ General armije BiH devedesetih
- ✖ „Nepovratak **izbjeglih Hrvata** rezultira sve dramatičnijim stanjem“
- ✖ „Problem je konstantno koškanje tko je tko u BiH, **Hrvat, Srbin ili Bošnjak**“
- ✖ „Milorad Dodik: U novoj vladi **neće biti „zlatnih ljljana“**“
- ✖ „Ključni razlog je senarij kako se zemlja treba raslojiti na **dva entiteta**, pri čemu RS postaje srpski, a Federacija bošnjački dio. **Hrvatima je namijenjen scenarij „ili se asimilirajte ili iselite“**“

DNEVNI LIST

Prije D. Zorić
dopisatelj@dnevni-list.ba

MOSTAR - Čija je Hrvatska demokratska zajednica? Jesu li Hrvati spodružili Bosne ikada bili ravnopravni u tom nacionalnom projektu, od tajnoga stvaranja pokreta za rušenje komunističke diktature pa do preobražaja u političku stranku i njezinu kasnije besmisleniju oblik?

Politička bi stranka trebala izgledati i funkcionirati poput neke kompanije ili dioničarskoga društva. Koliko imat cionica, koliko vlasništva i utjecaja. U HDZ-u je to postavljeno nakaradno, što više članova, to manje moći i utjecaja i nikada predsjednika. Pune 25 godine ovako ilonak na političkoj pozornici obtivaju HDZ, bio jedinstven ili naporan i uski interesno poslijen.

U euforijnome nacionalnome zanousu i pohodu komunizam dok je Dragan Čović nostalgično pokušavao razgraničiti UJDI po Hercegovinu, taj je nacionalni pokret pod svojim stijegom okupio na desetke tisuća Hrvata iz svih područja tada upitne Bosne i Hercegovine. Ne treba biti posebni matematičar da bi izračunao kako je članstvo u HDZ-u oduvijek pa i danas znatno brojnije iz Bosne negoli s juga države. Unacionalno zanous već u Hrvata to nije bitno koliko izboriti se za nacionalne ideje i ciljeve, ovđe u BiH i u susjednoj domovini.

Svi predsjednici
Simptomatično, kako je sve više bješnji rat u BiH i Hrvatskoj, a finansijska pomoć iz Hrvatske mjerila

Hrvat iz Bosne 'ne smije' biti na čelu HDZ-a?!

Ako se Božo Ljubić povuče s čelne pozicije, novi predsjednik HDZ-a 1990. bi opet bio iz Hercegovine, samo je pitanje Damir Ljubić ili eventualno Martin Raguž

Jesu li Hrvati s područja Bosne bili ravnopravni u nacionalnom projektu HDZ-a?

U glavnoj stožernoj stranci, u
slučaju da Dragan Čović odstupi, čak
ni najodanija suradnica Borjana Kri-
što nema niti promila šanse preuzeti
stranicu "sumnjivog"

I kontroverzni Ključić brzo su pomemali. Mate Boban i Šakić je prezuc "uzde" u svoje ruke. Od tada reda su Miljenko Bikić, Božo Rađić, Ante Jelavić, Bariša Colak i Dragan Čović. Stanovit je sanac imao i Božo Ljubić, međutim, na pogublju 5. saboru logističko-obavještajna elita, potpomognuta inženjerima Rošom je otkazala poslušnost Tuđmanu i Ljubiću. Je preostalo jedino preko noći se pomiriti s porozom i misteriozno postati sluga "smrtnom neprjetju". Ante Jelaviću, kojeg je puma dva dana u dvorani na Bižnjem briježu javno pljuvao zlog komunističke prošlosti i teškog kriminala.

"Bosanske bukve"
Sadašnji lider HDZ-a 1990. nešto kasnije je "kleknuo" na koljeni i pred Draganom Čovićem. Od tada se gubi svaki trag "hadezeovima" iz Bosne, a njihove stidljivije ambicije da jednoga dana netko s toga ranjivoga i napačenoga područja ponovo povede svećinu HDZ-a su zatrete za sva vremena.

Frapantno je da je i danas, iako je hrvatsko biće u Bosni unakaženo, znato veći broj članova u oba HDZ-a s područja Bosne negoli iz Hercegovine. Dojam je da oni služe samo za "potkusušivanje" i namirivanje izborenih glasova. Na kapljku dobivaju "suradničke" pozicije u oba HDZ-

Vinko Puljić

Podijeljenost Hrvata dobro je došla onima kojima je stalo da nas ima sve manje...

BANJA LUKA Na Veliki petak zapaljena

6. i 7. stranica Dnevnog lista (i naslovnica) 26.02.2013. god.

Naslovnica Dnevnog lista 30., 31.3. i 1.4.2013. god.

DNEVNI AVAZ

- ✖ “Ovakvim preuzimanjem Vlade FBiH SDA je dovela do nedopustive situacije da u Vladi budu samo četiri Bošnjaka i da nas kao **najbrojniji narod** svode na kapacitet koji je politički **mizeran i nedopustiv.**“
- ✖ „Također, izneseni su i, kao što je rečeno, očiti primjeri **majorizacije Hrvata** u BiH, kao što su izbori Željka Komšića i Emila Vlajkija na pozicije hrvatskih predstavnika“
- ✖ „Obaveza Bošnjaka kao najbrojnijeg naroda u BiH, mora biti stvaranje politike koja će bh. Hrvate privući Sarajevu, a ne gurati **prema Zagrebu ili još gore, Banjoj Luci.**“
- ✖ „Dodik preko južnog toka **kida veze BiH s EU**“

Stav kolegija Predsjedništva SBB BiH

Bošnjaci postali manjina u Vladi Federacije

SDA je dovela do nedopustive situacije da u Vladi budu samo četiri Bošnjaka

Povodom posljednjih događaja u Vladi Federacije BiH i nezakonitog preuzimanja iste od Jerka Lijanovića i SDA, jučer je održana sjednica kolegija Predsjedništva Saveza za bolju budućnost BiH. Kolegij je dobio zaključak koji prenosimo u cijelosti:

- Riječ je o potpuno neodgovornom postupku SDA i satelita u liku Lijanovića. Ovakvim preuzimanjem Vlade FBiH SDA je dovela do nedopustive situacije da u Vladi bu-

SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH

du sami četiri Bošnjaka i da nas kao najbrojniji narod svede na kapacitet koji je politički mizeran i nedopustiv. SBB je opozicija već dvije godine na federalnom nivou, nema niti jednog člana upravnog odbora ili direktora u javnim kompanijama od federalnog značaja i ne govori ovo zbog

toga što su ugrožene fotele koje pripadaju SBB-u, jer one ne postoje.

Postupcima SDA ugroženi su strateški interesi Bošnjaka, i to od strane koja se decenijama hvali da ekskluzivno štiti njihove nacionalne interese.

Posebna dimenzija sveukupne neodgovornosti je što se sve ovo čini u trenucima najveće ekonomsko krize u historiji poslijeratne BiH - kaže se u zaključku kolegija Predsjedništva SBB BiH.

Treća strana Dnevnog avaza 21.3.2013. god.

teme
Dnevni avaz, ponedjeljak,
15. april/travanj 2013.

11

ISPOVIJEST Ale Štrkonjić prisjeća se strašnih zločina u Ključu

Fatma ubijena hicem u usta, njenoj majci zarili nož u srce

Danas se odlučuje o produžavanju pritvora Bajčićima, Vrtuniću, Dragiću i Lukiću, od čijih su ubilačkih pohoda strahovali Bošnjaci klijučkih sel

Tuzlaško-sanski kanton privodi kraju istražu zbog ratnog zločina protiv bošnjačkih civila u Ključu nakon što su u Republici Srpskoj uhapšeni braća Predrag i Nenad Bajčić, Mladen Vrtunić, Slobodan Dragić te Milan Lukić, svih sa po drugačije općine Ključ.

Danas će Kantonalni sud u Bihaću odlučivati o pro-

duživanju istražnog pritvora za ovu zločinsku peroku, a čijih su pljačkarski i ubilački pohoda strahovali Bošnjake više klijučkih sel.

Mlaževi kri

Ale Štrkonjić, 71-godišnji mještjanin Malib Režovića kod Ključa, preživio je 21. novembra 1992. godine brutalno izživljavanje.

Kako su sijali strah

Grupa Predrag i Nenada Bajčića, Sinisa Babića, Milana Lukića, Mladenice Slobodana Dragića i Željka Budimiru sijala je u kući i trepet po klijučkim selima.

U Budin Hanu krajem jula 1992. godine ubili su Ibrahimina Kumalića i Ibrahimina Dragomirovića te oteli zlato od ukrađenaca, a u

predgrađu Bajčića, Mladenice Vrtunića i Željka Budimira, a zločinci su ubili i supugu Fatmu i puniču Fatimiju Koljšić. Danas živi u Švedskoj i očekuje suočavanje s ubicima.

- Njih trojica komšija upala su u moju kuću prije poноći. Bajčić je isčupao telefonski kabl iz utičnice i tada su počeli tući supruge i mene. Mlaževi mi je nožem probio trkivo na ljevoj ruci i sjeckao među dale po ručku kosti dok je krv lila u mlazevima.

Za to vrijeme Gagi je tukao moju suprugu i držao joj

pistolet pod vratom - sieća se Ale Štrkonjić strašnih scena.

Kako priča dalje, onda je Vrtunić odveo njegovu suprugu Fatmu u drugu sobu, stvarajući tako brojne kriće. Za to vrijeme, Bajčić i Budimir tukli su njega, tražeći mu novac i zlato. Nesretni čovjek u više na-

Štrkonjić: Očekuje susret s ubicima

vratu je od batina izgubio svijest, a zločenci su ga poljivali vodom, tražeći da im predanovac.

Bijeg u mrak

- Nakon što sam imao 800 maraka, nastavili su me tući, tražeći još, jer su, kao komšije, znali da sam studio da kupim auto. Kada sam vidio da će me ubiti, odveo sam ih u baštu, odakle sam iskopao kesu sa 5.000 maraka i daio im. Dok su na stepeništu kuće brojali novac, u pidžani i bos, pobegao sam u mrak - ispričao je Ale Štrkonjić.

Srpska policija suradnja je u Štrkonjićevu kući našla mrvu njegovog supruga i puniču. Fatma je ubijena hicem u usta, a puniči Fatimi zločinac je zario nož u srce. Ukrpane su na mezarju u Gornjem Režovićima.

M. DEDIĆ

Jedanaesta strana Dnevnog avaza 15.04.2013. god.

GLAS SRPSKE

- ✖ „Jevreji nespremni dočekali Drugi svjetski rat, a Srbi u Sarajevu **nespremni** dočekali 1992“
- ✖ „**Otimanje srpskog jezika i blaga“**
- ✖ „Ne smije se ispustiti iz vida da su Hrvati primili kao književni jezik štokavsko narječeje **srbskog jezika“**
- ✖ „Grad u kojem je **ubijena** Hipokratova zakletva“ – „Ljekari **srpske nacionalnosti** u Sarajevu zatvarani, **mučeni, i maltretirani**, a zatim protjerani“
- ✖ „**Ubistvo doktora** Najdanovića poruka svim Srbima“

GLAS SRPSKE

Naslovica Glasa Srpske 6. i 7. april 2013. god.

Uzglavlje Glasa Srpske svakodnevno, обратити паžnju na
NAŠE JE BOLJE

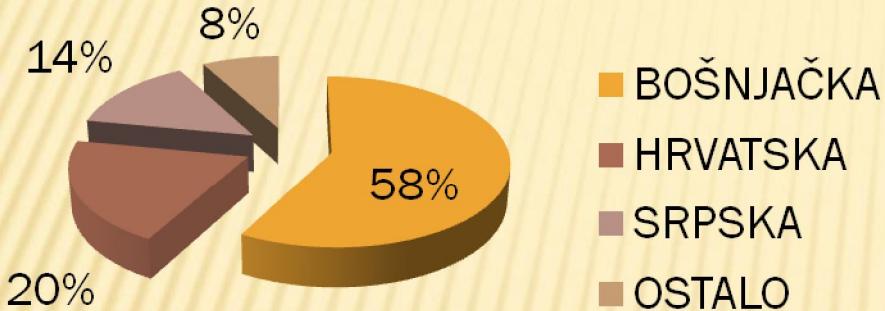
TABELARNI PRIKAZ ISTRAŽIVANJA:

NASLOVNA STRANA	DNEVNI AVAZ	DNEVNI LIST	GLAS SRPSKE
FOTOGRAFIJE LIDERA	9	13	4
GOVOR MRŽNJE	-	-	2
NACIONALIZAM	-	2	3
NACIONALNI IDENTITETI (B H S)	-	7	3
Σ	9	22	12

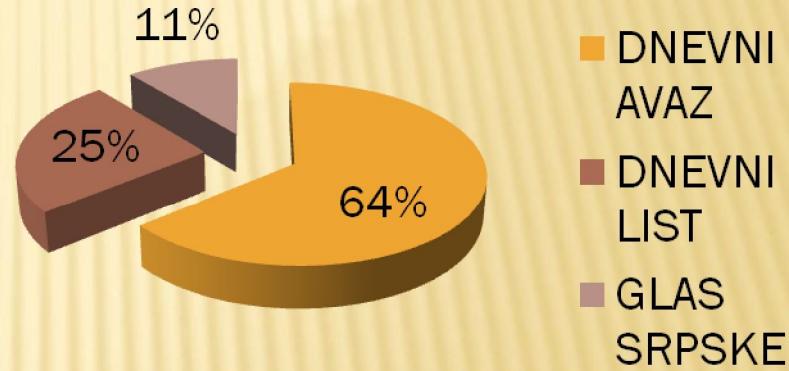
NASLOV TEKSTOVA	DNEVNI AVAZ	DNEVNI LIST	GLAS SRPSKE
FOTOGRAFIJE LIDERA	12	25	11
GOVOR MRŽNJE	1	2	2
NACIONALIZAM	3	4	4
NACIONALNI IDENTITETI (B H S)	8	16	5
Σ	24	47	22

REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA

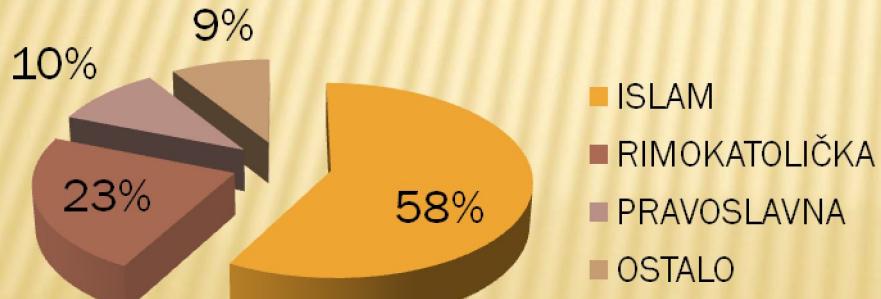
NACIONALNOST

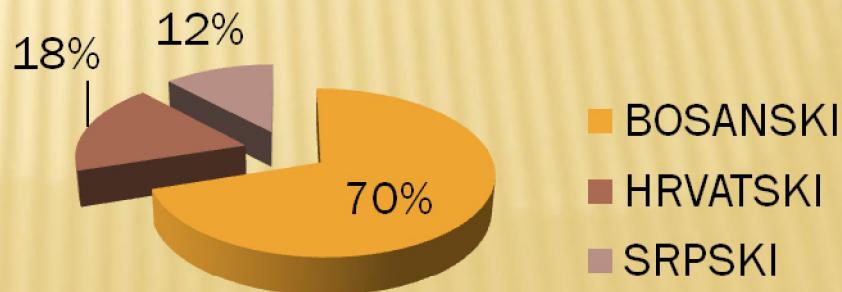
KOJE NOVINE RADIJE ČITATE?

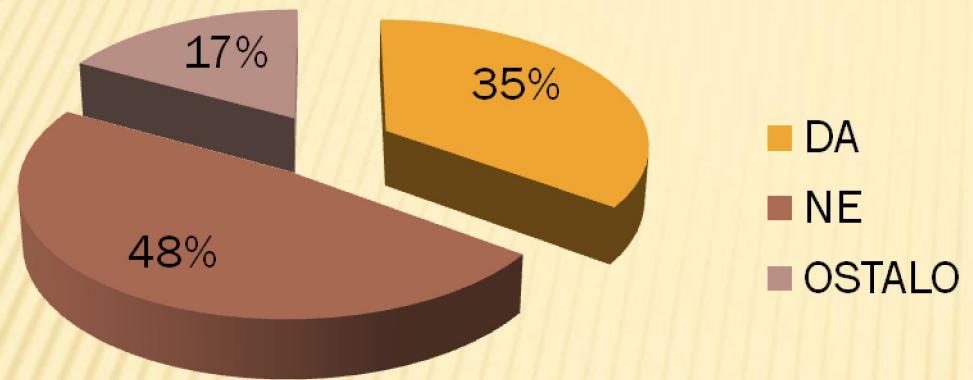
VJEROISPOVIJEST

KOJI JEZIK SMATRATE MATERNJIM?

VJERUJETE LI MEDIJIMA?

SMATRATE LI DA POSTOJI NACIONALIZAM U BH. PRINTANIM MEDIJIMA?

- ✖ GENERALNA HIPOTEZA: POTVRĐENA

Printani mediji imaju direktni utjecaj na
bh. javnost jačanjem izrazite nacionalne svijesti.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

- ✖ A gdje je izlaz?
- ✖ „Civilizacija je prije svega, upoznati i razumjeti drugoga, drugačijega od sebe, te sa njime komunicirati i mirno živjeti“ (A. Malraux).